

RTU studiju kurss "Vērtību teorijas sociālajā darbā"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA1652
Nosaukums	Vērtību teorijas sociālajā darbā
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācībspēks	Ēriks Kalvāns - Doktors, Amats 1
Mācībspēks	Santa Melķe - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss iepazīstina studentus ar sociālā darba vērtību pamatiem, ētikas teorijām un to pielietojumu profesionālajā darbībā. Studiju kurss veido izpratni par vērtību nozīmi lēmumu pieņemšanā, profesionālajā attiecību veidošanā un klientu labklājības nodrošināšanā. Studenti analizē dažādas sociālā darba situācijas, risina ētiskas dilemmas un attīsta refleksiju par personīgajām un profesionālajām vērtībām. Studiju kurss sekmē vērtības balstītas profesionālās identitātes veidošanos, kā arī sadarbības prasmes starpkultūru un daudzveidīgos kontekstos. Uzsvars tiek likts uz cilvēktiesību, cieņas, taisnīguma un atbildības principu integrāciju sociālā darba praksē.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir pilnveidot studentu izpratni par vērtību nozīmi sociālā darba teorijā un praksē, attīstīt spēju atpazīt, analizēt un reflektēt par profesionālajām un ētiskajām vērtībām dažādās sociālā darba situācijās, veicinot vērtības balstītas profesionālās identitātes veidošanos un lēmumu pieņemšanu. Studiju kursa uzdevumi: - attīstīt spēju identificēt un analizēt sociālā darba profesionālās vērtības, sasaistot tās ar reālām praksē sastopamām situācijām un problēmām; - veicināt ētisko teoriju izpratni un to piemērošanu profesionālu dilemmu risināšanā, balstoties uz sociālā darba vērtībām un normatīviem; - attīstīt kritisku refleksiju par personīgajām un profesionālajām vērtībām, izvērtējot to ietekmi uz klientu labklājību un lēmumu pieņemšanu; - pilnveidot spēju pieņemt vērtības balstītus profesionālos lēmumus, ievērojot sociālā darba ētikas kodeksu un cilvēktiesību principus; - stiprināt spēju sadarboties ar dažādu kultūru un vērtību sistēmu pārstāvjiem, veidojot profesionālu, cieņpilnu un ētisku komunikāciju.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studiju kursa apguvei plānoti četri patstāvīgie darbi: 1. Esejas izstrāde par personīgo un profesionālo vērtību saskaņotību Uzdevums: Izstrādāt reflektīvu eseju par indivīda personīgajām vērtībām un to saskaņu ar sociālā darba profesionālajām un ētiskajām vērtībām. 2. Ētiskās dilemmas analīze, izmantojot ētikas teorijas Uzdevums: Analizēt izvēlētu ētisku dilemmu sociālā darba praksē, pielietojot vismaz divas ētikas teorijas un izvērtējot iespējamās rīcības sekas. 3. Sociālā darba organizācijas vērtību izvērtējums Uzdevums: Izpētīt vienas sociālā darba organizācijas darbībā paustās vērtības un analizēt to izpausmes profesionālajā praksē un attiecībās ar klientiem. 4. Refleksijas izstrāde pēc grupas diskusijas par ētisku jautājumu Uzdevums: Sagatavot īsu refleksiju par grupā apspriestu ētisku problēmsituāciju, izceļot vērtību sadursmes un personisko skatījumu uz risinājumiem.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: - Atver sirdi Zemgale. (2020). Metodiskie materiāli: Sociālā darba vērtības. Jelgava: Atver sirdi Zemgale. 3.–15. lpp. https://atversirdizemgale.files.wordpress.com/2020/09/metodiskais_materials_grt.pdf Labklājības ministrija. (2016). - Sociālais darbs Latvijā, 1(2016). Rīga: Labklājības ministrija. 20.–31. lpp. https://www.lm.gov.lv/sites/lm/files/data_content/izdevums_socialaisdarbslatvija_2016_21.pdf - Latvijas Sociālo darbinieku biedrība. (2021). Sociālais darbs Latvijā, 1(2021). Rīga: Latvijas Sociālo darbinieku biedrība. 5.–14. lpp. https://www.socialwork.lv/wp-content/uploads/2021/04/periodiskais_izdevums_sdl_1_2021.pdf - Sabiedrības integrācijas fonds. (n.d.). Rokasgrāmata: Metodes un pieejas sociālā darba jomā. Rīga: Sabiedrības integrācijas fonds. 47.–60. lpp. https://old.sif.gov.lv/nodevumi/nodevumi/3167/rokasgramata.pdf - Vilka, L., Pūce, A. (Red.). (2023). Sociālā darba vārdnīca. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds. 118.–120. lpp. https://www.apgads.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/apgads/izdevumi/2023/Sociala_darba_vardnica.pdf - Vilka, L. (Red.). (2021). Sociālais darbs: izglītība, pētniecība, prakse 2021. Rīga: Rīgas Stradiņa universitāte. 67.–77., 156.–166. lpp. https://www.rsu.lv/sites/default/files/book_download/socialais-darbs-2021_ipd-359.pdf - Mīkelsone, V. (2019). Profesionālā identitāte un ētiskie izaicinājumi sociālajā darbā. Sociālo zinātņu raksti, 12(1), 45–59. Papildu / Additional: - Kamīte, R. (2014). Vērtību izvērtēšana un to nozīme sabiedriskajā attīstībā. Rīga: Latvijas Universitāte. - Austers, I. (2018). Sociālās psiholoģijas aspekti: vērtības, attieksmes, identitāte. Rīga: Zvaigzne ABC. - Latvijas Republikas Labklājības ministrija (2021). Sociālā darba ētikas kodekss. - Smallenbroek, O., Leijen, A., Stanciu, A., Otten, S. (2025). Constructing Schwartz values framework using the Rokeach Value Survey: Human value measurement in the Longitudinal Internet Survey for Social Sciences. Social Forces, 104(2), 559–582. - Borenstein, D., Wang, H., Hovy, D. (2024). Investigating human values in online communities. arXiv preprint arXiv:2402.14177. https://arxiv.org/abs/2402.14177 - Osman, N., d'Inverno, M. (2024). Modelling human values for AI reasoning. arXiv preprint arXiv:2402.06359. https://arxiv.org/abs/2402.06359 - de Font-Reaulx, D. (2025). Machine theory of mind and the structure of human values. arXiv preprint arXiv:2505.20342. https://arxiv.org/abs/2505.20342
Nepieciešamās priekšzināšanas	Ievads studijās un profesionālā ētika

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. Ievads kursā. Aksioloģijas pamati: vērtību jēdziens un nozīme sociālajā darbā. Studiju kursa mērķi, vērtību definīcija, sociālā darba profesionālās vērtības.	2	0	0	0
2. Sociālā darba vērtību sistēma un ētikas kodekss. Sociālā darba kodeksu analīze, vērtību piemēri praksē.	2	2	2	2
3. Personīgās un profesionālās vērtības: saskaņošana un konflikti Grupu darbs par vērtību sadursmēm. (Lekcija, seminārs).	2	2	0	2
1. patstāvīgais darbs: Eseja par personīgajām un profesionālajām vērtībām.	2	12	0	16
4. Ētikas teorijas sociālajā darbā (deontoloģija, utilitārisms, rūpju ētika u.c.). Teoriju pārskats, piemēru analīze. (Lekcija, Seminārs).	2	4	2	6
5. Ētiskās dilemmas un to analīze (Seminārs) Darbs ar gadījumiem.	4	6	0	6
2. patstāvīgais darbs: Ētiskās dilemmas analīze, izmantojot ētikas teorijas.	2	6	0	10
6. Organizāciju vērtības un institucionālā vide (lekcija) Organizāciju misijas, vērtību deklarācijas, politika.	2	4	2	6
7. Sociālā darba vērtības praksē: piemēri no NVO un pašvaldībām (seminārs).	2	4	0	6
3. patstāvīgais darbs: Organizācijas vērtību izvērtējums	2	6	0	8
8. Starpkultūru vērtību dažādība un ētiska komunikācija (Lekcija + diskusija) Kultūras relativisms, vērtību konflikti, tolerance.	2	2	2	2
9. Vērtību loma sadarbībā ar klientu un kolēģiem (Seminārs).	4	0	4	0
4. patstāvīgais darbs: Refleksija pēc grupas diskusijas par ētisku jautājumu.	4	4	4	4
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
--------------------------------	------------------------------

Zināšanas: 1. Pārzina sociālā darba pamatvērtības, ētikas principus un normatīvos dokumentus. 2. Pārzina un izprot dažādas ētikas teorijas un to piemērošanas iespējas sociālajā darbā. 3. Pārzina un izprot personīgo un profesionālo vērtību ietekmi uz lēmumu pieņemšanu un profesionālo identitāti.	Vērtēšanas metode: Patstāvīgie darbi: 1. Esejas izstrāde par personīgo un profesionālo vērtību saskaņotību. Vērtēšanas kritēriji: Raksturo un analizē savas personīgās vērtības. Demonstrē izpratni par sociālā darba profesionālajām un ētiskajām vērtībām. Identificē un analizē personīgo un profesionālo vērtību saskaņas un iespējamo konfliktu aspektus. Pamato savu viedokli ar teorētiskajām atziņām un profesionālās ētikas principiem. Demonstrē pašrefleksijas prasmes un spēju kritiski izvērtēt savu profesionālo attīstību. Formulē loģiskus, argumentētus secinājumus. Eseja ir strukturēta, saturiski pamatota un noformēta atbilstoši akadēmiskās rakstības prasībām. Vērtēšanas metode: 2. Ētiskās dilemmas analīze, izmantojot ētikas teorijas. Vērtēšanas kritēriji: Skaidri raksturo izvēlēto ētisko dilemmu un tās kontekstu sociālā darba praksē. Identificē būtiskās ētiskās problēmas, iesaistītās puses un konfliktējošās vērtības.
Prasmes: 1. Prot identificēt un analizēt vērtību sadursmes sociālā darba situācijās. 2. Prot pielietot ētikas teorijas profesionālo dilemmu risināšanā. 3. Prot reflektēt par savu rīcību un izvērtēt tās atbilstību sociālā darba vērtībām un ētikas kodeksam.	Pareizi pielieto vismaz 2 ētikas teorijas, analizējot situāciju. Izvērtē katra rīcības variantu iespējamās sekas klientam, sociālajam darbiniekam, organizācijai un sabiedrībai. Argumentēti pamato izvēlēto rīcību, sasaistot to ar sociālā darba profesionālajām un ētiskajām vērtībām. Formulē loģiskus, pamatotus secinājumus. Darbs ir strukturēts, lieto korektu profesionālo terminoloģiju un atbilst akadēmiskās rakstības prasībām. Vērtēšanas metode: 3. Sociālā darba organizācijas vērtību izvērtējums. Vērtēšanas kritēriji: Raksturo izvēlēto sociālā darba organizāciju un tās darbības mērķus. Identificē organizācijas darbībā paustās vērtības un profesionālos principus. Izvērtē vērtību ietekmi uz attiecībām ar klientiem un pakalpojumu sniegšanas procesu. Sasaista organizācijas darbību ar sociālā darba profesionālajām un ētiskajām vērtībām. Sniedz vērtējumu par organizācijas vērtību īstenošanu praksē.
Kompetence: 1. Spēj patstāvīgi pieņemt vērtībās balstītus profesionālus lēmumus. 2. Spēj sadarboties ar klientiem un kolēģiem, respektējot dažādas kultūras un vērtību sistēmas. 3. Spēj integrēt profesionālās vērtības un ētiskos principus sociālā darba praksē, uzņemoties atbildību par savu rīcību.	Vērtēšanas metode: 4. Refleksijas izstrāde pēc grupas diskusijas par ētisku jautājumu. Vērtēšanas kritēriji: Raksturo apspriesto ētisko problēmsituāciju un tās būtiskākos aspektus. Identificē situācijā iesaistītās vērtības, intereses un iespējamos konfliktus. Analizē vērtību sadursmes un to ietekmi uz lēmumu pieņemšanu. Izvērtē iespējamās rīcības variantus un to sekas. Sasaista refleksiju ar sociālā darba profesionālajām un ētiskajām vērtībām. Vērtēšanas metode: 5. Eksāmens. Vērtēšanas kritēriji: Spēj demonstrēt studiju kursā apgūtās teorētiskās zināšanas un praktiskās prasmes, analizējot profesionālās situācijas.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Aktīva līdzdalība semināros	20
Patstāvīgais darbs	30
Eksāmens	50
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	